

УДК
616.98:578.834]:316.62(049.3)
DOI: [https://doi.org/10.22182/
pr.6932021.17](https://doi.org/10.22182/pr.6932021.17)
Приказ

Вања Глишин*

*Институт за политичке студије,
Београд*

ЕКСТРЕМИЗАМ И НОВА РЕАЛНОСТ: СВЕТ У ДОБА КОРОНАВИРУСА**

Ђорић, Марија. 2021.
*Екстремизам и нова реалност:
Свет у доба коронавируса.*
Београд: Институт за
политичке студије, 200 стр.

* glisinvanja2@gmail.com

** Рад је настао у оквиру научно-истраживачке делатности Института за политичке студије, коју финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

У времену исцрпне борбе за безбедност држава и људи широм света, иновативних достигнућа и обликовања нове реалности, суочавамо се са непредвидивим изазовима и незаустављивим проблемима, који пренебрегавају границе, просторства, државне и међународне системе, шире страх и неизвесност и милионе људи чини беспомоћнима. Ипак, иако сурова реалност многе оставља без речи, само они најхрабрији и научно одважни ићи ће у сусрет новим изазовима, покушавајући да разоткрију и маркирају актуелне догађаје, анализирају и понуде могућа решења и прогнозирају будуће токове и евентуалне последице. У сусрет новој реалности иде професорка Марија Ђорић, ауторка научне монографије „Екстремизам и нова реалност: Свет у доба коронавируса“, која својим научно одговорним и иновативним приступом прати актуелне догађаје и својим анализама даје богат научни допринос српској политиколошкој мисли, али ништа мање и друштвени допринос, управо због тога што се нова реалност тиче свих нас. Професорка Ђорић академски озбиљно и методолошки прецизно улази у коштац са актуелним дешавањима и активним процесима, те осим исцрпног истраживачког рада, својој научној монографији даје креативан карактер.

Садржински, монографију чини десет поглавља обогаћених иновативним и вишедимензионалним текстовима, који систематично разјашњавају задати проблем и предмет истраживања. Професорка Ђорић на самом почетку отвара питање нове реалности и нових друштвених изазова у контексту актуелне пандемије COVID-19. Ауторка се посебно осврће на социјални и психолошки аспект пандемије, попут социјалног дистанцирања, страха и других психолошких ефеката, и у том контексту предочава резултате актуелних истраживања у свету. Осим тога, ауторка у првом поглављу пажњу посвећује политичким, безбедносним и економским аспектима, чиме заправо показује да је реч о потенцијално највећем друштвенополитичком изазову у историји који задире у све поре државе и друштва. Питањем „да ли је ово биолошки рат?“ и навођењем различитих историјских примера, професорка Ђорић закључује прво поглавље, али уједно отвара поље за размишљање, дебате и нове одговоре.

Након представљене шире слике и свеобухватних проблема насталих услед пандемије COVID-19, Марија Ђорић пажњу посвећује Западном Балкану у контексту коронавируса. У том контексту, ауторка пажњу посвећује национализму у доба пандемије и изража-

ва посебну бојазан од бујања екстремизма. С обзиром на то да пандемија изазива страх, те да је страх главни савезник екстремизма, бојазан је оправдана. Ово је од значаја за балкански регион управо због проживљеног искуства са националистичком идеологијом. Стога ауторка упозорава да морамо да водимо рачуна о томе да након коронавируса не завлада много опаснији „вирус“ – екстремни национализам.

Пажњу завређује и ауторкин напор да проникне у феномен „теорија завере“. Треба напоменути да је тај феномен пежоративног карактера, иза ког се крију практичне завере у циљу остваривања одређених интереса завереника. Медији често у сензационалистичким насловима користе управо фразу „теорија завере“, а ауторка у својој научној монографији издваја пет најпопуларнијих примера, око којих су се водиле полемике и поделе.

У трећем поглављу, професорка Марија Ђорић прецизно и научно релевантно врши типологизацију појавних облика екстремизма и нуди смернице младим истраживачима како да приступе овој теми, чиме показује посебан академски и педагошки квалитет. Надаље, ауторка објашњава утицаје временског, просторног и културолошког фактора у одређењу екстремизма и истиче значајне

разлике између екстремизма и сродних феномена, попут радикализма, тероризма, популизма, фундаментализма и фанатизма. Иако је реч о сличним феноменима, који се често погрешно интерпретирају и употребљавају, они нису идентични. Стога је ауторкин напор да нијансира сличности и разлике и научни и друштвени допринос, те самим тим завређује пажњу.

У четвртом поглављу, професорка Ђорић објашњава процес радикализације и облике насилног екстремизма, те се потом бави процесом дерадикализације, представљајући примере Данске, Немачке, Холандије и Велике Британије, да би напоследку фокус био на дерадикализацији у затворима, будући да је реч о местима погодним за радикализацију. На крају поглавља, ауторка нуди одговор на питање „како детектовати потенцијалну радикализацију код појединца?“ и подвлачи да је крајње време да савремено друштво почне да решава узроке екстремизма, а не његове последице.

Пето и шесто поглавље тичу се екстремизма, миграција и религије. Почевши од узрока и врста миграција, анализе примера мигрантске кризе у Европи, до злоупотребе хришћанства и екстремних одговора на кризу у виду екстремне деснице, професорка Марија Ђорић даје научно и друштвено зна-

чајан увид у актуелне процесе. Европске државе суочиле су се са мигрантским таласом, који има низ безбедносних импликација, као што је ширење исламистички финансираног тероризма. Терористички напади широм европских градова то и потврђују. Међутим, професорка Ђорић упозорава да садашњој Европи не прети опасност само од сиахиста, већ и од екстремних десничара, јер, како ауторка подвлачи, екстремизам рађа екстремизам. Дакле, свака религија може бити злоупотребљена у генерисању политичког насиља (стр. 122). Управо због тога ауторка издваја три студије случаја, да би на примерима Србије, Немачке и Француске показала потенцијалне безбедносне изазове и како долази до бујања екстремизма.

Да екстремизам није само појава која се везује за мушки пол, сведочи ауторкин истраживачки напор да спозна и објасни везу између екстремизма, с једне стране, и жена и деце, с друге стране. Професорка Ђорић јасно наводи разлоге због који се жене одлучују да приступе екстремистичким организацијама и издваја начине регрутације жене за тероризам. Осим тога, ауторка долази до података да је на хиљаде деце учествовало унутар ИСИС-а у ратним сукобима, као и да су милиони деце били жртве ратних сукоба у последњој деце-

нији. Након објашњења веома заступљеног проблема, ауторка нуди протокол деловања, односно објашњава како да се препозна и спречи екстремизам код деце и младих. У том сегменту, ауторка посебну пажњу посвећује друштвеним мрежама, као месту на ком се све више промовишу различити облици екстремизма. Циљна група су неретко деца, због чега ауторка упозорава да је неопходан мултидисциплинарни приступ у превенцији појавних облика екстремизма.

На крају, ауторка пише о хулиганизму, пратећи развојне фазе од настанка до савременог облика хулиганизма, укључујући и „женски хулиганизам“, који је веома занимљива појава. Као што хулиганизам прати спорт, неретко је то случај и са коцкањем, због чега ауторка посвећује пажњу и тој појави, наводећи резултате емпиријског истраживања које је спровела. Истраживање је од посебног значаја, будући да професорка Ђорић анализира потенцијалну повезаност између коцкања у спортским клубовима и хулиганизма у Србији и на основу добијених резултата предлаже да се они искористе за превенцију ризичних облика понашања, чиме потврђује да је ова књига од изразитог друштвеног значаја.

Научна монографија професорке Марије Ђорић предста-

вља резултат преданог, научно одговорног и часног рада, обогаћеног иновативним и смелим приступом, у циљу спознаје нове реалности. Осим оригиналног научног доприноса, књига „Екстремизам и нова реалност“ има изразит друштвени значај и капацитет да подстакне и покрене државне органе, организације, али и појединце, да доносе правовремене одлуке у контексту нових изазова и претњи са којима се суочава свет 21. века.

* Овај рад је примљен 1. августа 2021. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 9. августа 2021. године.